

strækkelig objektivt konstateret, at der var Erang til den Hjælp, som her bydes. Det er jo vistnok i sin Almindelighed meget godt og rart at have saadanne Ting objektivt konstaterede ved et videnskabeligt Materiale, men ved denne Velighed forekommer det mig, at for de Fleste af dem, som ere tilstede her i dette Thing, er det ikke nødvendigt, thi jeg tror, at det er vitterligt for den langt overvejende Del af dem, som kjende til disse Forhold, at en saadan Erang er tilstede. Jeg antager, at de Fleste af dem, som have bevæget sig i Forhold, som her kunne komme i Betragtning, ville vide, hvor overordentlig vanskeligt det er for Folk at faae Laan af den her omhandlede Art. Det er jo allerede omtalt, at Sparekasserne ikke ville gaa tilstrækkelig langt ned med deres Laan. Det er langt behageligere for disse Bestyrelser at vide, at de have Sparekassens Penge ude i store Prioriteter, de holde nu engang ikke af at have Pengene spredte paa mange smaa Pantex, og det er jo ogsaa vitterligt, at Tallet af de Folk, som ville laane deres Penge ud i Smaaeiendomme, og som ville gjøre det for at bevise disse Smaafolk en Tjeneste og gjøre en god Gjerning, er i stærk Aftagende. Det er langt behageligere for Folk at anbringe deres Penge i en Sparekasse eller i Papirer; det er i alt Fald en bekvemmere Maade end at udsætte dem hos Smaafolk. Der er jo ved at udsætte dem paa denne sidste Maade, om man end ikke behøver at nære nogen egentlig Frygt for sine Penge, dog den Ubehagelighed, at man risikerer at skulle inddrive sine Penge. Jeg siger derfor, at de Folk, som udlaane Penge til Smaafolk paa ordinære Vilkaar, ere meget faa. Der bliver faa kun de Enkelte tilbage, som gjøre slige Udlaan, fordi de ville have en ekstraordinær høj Rente. Det er de Laanevilkaar, som Smaafolk i Regelen ere nøbte til at underkaste sig. Det anses saaledes f. Ex. sjældent for en Stam, at Folk, der laane ud i en første Prioritet i disse Smaaeiendomme, forlange en Provision af 5 pCt. forud, og saa kommer der en Mellemmand, som atter skal have Noget. Jeg er derfor enig med den ærede Rigsdagsmand for Kjøbenhavns 5te Valgkreds (Wille) i, at selv om disse Obligationer kun kom til at staa i en Kurs af omtrent 90, vilde de Folk, der her er Tale om, naar der er Spørgsmaal om et første Prioritetslaan, være tjente med at faae deres Penge paa denne Maade. Som det nu er, ville de ofte have den samme Beløstning ved at faae Penge, men de ville, hvis Lovforslaget vedtages, vinde noget overordentlig Bigtigt, nemlig vinde Sikkerhed og Betyggelse for at kunne beholde Laanene. Foruden de Omkostninger, som jeg har hentydet til, er der nemlig ogsaa den Ulempe forbunden med disse Laan, at de Folk, som laane ud, ikke ville have deres Penge bundne paa visse Nat. Det kan f. Ex.

være en Gaardmand, der laaner ud, men skal han sætte et af sine Børn i Bei, forlanger han sine Penge, og i alt Fald skal Kapitalen ved Dødsfald udbetales, og der er det, jeg vil hævde som min Erfaring, at det ofte volder en overordentlig Vanskelighed, ja Sorg og Bekymring for dem, der faae endog et første Prioritetslaan opfagt. Det forekommer mig dog at være et naturligt Maal at tilstræbe, at Kreditforholdene kunne udvikle sig saaledes, at en Mand, som besidder en Eiendom, ikke skal have Bekymring og uopretteligt Tab, fordi hans første Prioritetslaan bliver ham opfagt. Forholdet er jo nemlig nu saaledes, at foruden at risikere at skulle have denne Pengeomsætning igjen — og vi maa jo erindre, at det er vanskeligt for ham at faae en ny Saangiver — faar han ogsaa den ubehagelige Omstændighed til, at den Mand, som har Pengene tilgode, i Regelen vil være meget hidsig paa at faae dem til Disposition, han trænger til dem, har anden Anvendelse for dem, og henvender sig derfor ofte til en Sagsfører eller en Anden, for at denne kan sørge for, at Pengene komme tilstede. Utsaa, selv om en Mand har et første Prioritetslaan, og Pantet er meget godt, vil han, foruden at han første Gang, han optager Laanet, maa give høie Procenter, i Reglen faae store Omkostninger ved Omsætningen og vil først kunne faae et nyt Laan, naar han er kommen under et saadant Tryk, at han maa tage det paa hvilket som helst Vilkaar. Derfor siger jeg, at, naar man kjender det Mindste til disse Forhold, maa man vide, at det er vitterligt, at der er en overordentlig stor Erang til at faae Forbedringer og Forandringer i denne Henseende. Videre skal jeg ikke udtale mig om dette Punkt. At denne Lov vil virke hen til at afhjælpe en stor Del af denne Erang, mener jeg, at der ikke kan være nogen som helst Tvivl om. Jeg skal ikke gaa nærmere ind derpaa, men jeg kan dog ikke undlade at nedlægge en bestemt Indsigelse imod, hvad det ærede Medlem fra Fredensborg (Hage) ansførte igaar, idet han sagde — og jeg antager og gaar ud fra, at det var hans vel overvejede Mening — at denne Lov vilde føre til en Forøgelse af Proletariatet her i Landet. Jeg tror tværtimod, at denne Lov, naar den sættes i værk paa rette Maade, ligefrem vil føre til det modsatte Resultat. Efter hvad vi ogsaa hørte den høitærede Minister udtale, hvad der iøvrigt for mig ikke i mindste Maade er tvivlsomt, er det Formaalet for denne Lov ikke alene at tilvejebringe bedre Betingelser for dem, der have Husmandslobber, men tillige — saaledes forstaaer jeg det — at være det første større Bidrag til Løsningen af Arbejderspørgsmaalet. Jeg tror ikke, at det kan negtes, at det jo er i denne Retning, at Loven vil have den største Virkning, at den vil bidrage til, at der